

HABRUTA NIGHT

THIS TUESDAY 6•25•19 | 9 PM

Topic:

LENDING WITH INTEREST

Topic Discussion:

WHAT ARE THE PROHIBITIONS OF CHARGING INTEREST?

DOES INTEREST APPLY ON A ONE TIME SET FEE? FOR EXAMPLE, LENDING \$10,000 AND RECEIVING BACK \$11,000 AT THE END OF THE LOAN.

WHAT IS THE REWARD FOR GRANTING AN INTEREST FREE LOAN?

MAY ONE COSIGN A LOAN THAT INVOLVES FORBIDDEN INTEREST?

IF ONE GRANTED HIS FRIEND A \$25,000 LOAN, WHICH REQUIRED WITHDRAWING MONEY FROM HIS SAVINGS ACCOUNT. CAN HE CHARGE HIM THE 2% INTEREST THAT HE WOULD HAVE EARNED?

Source:

וְכִי־יִמּוּךְ אֲחִיךָ וַיִּמָּטֶה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחְזַקְתָּ בּוֹ גֵר וְתוֹשֵׁב וְחִי עִמָּךְ:

If your brother becomes destitute and his hand falters beside you, you shall support him [whether] a convert or a resident, so that he can live with you.

אֶל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ גִּשְׁךְ וְתִרְבִּית וְיִרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ וְחִי אֲחִיךָ עִמָּךְ:

You shall not take from him interest or increase, and you shall fear your God, and let your brother live with you.

אֶת־כֶּסֶףךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּגִשְׁךְ וּבְמִרְבִּית לֹא־תִתֵּן אֲכֹלָךְ:

You shall not give him your money with interest, nor shall you give your food with increase

אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוּצָאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:

I the LORD am your God, who brought you out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.

רש"י

ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך

Because man's thoughts are greatly attracted by the idea of taking interest and it comes difficult to him to keep aloof from it, so that he tries to persuade himself that it is a legitimate act (lit., he decides for himself that it is a permissible matter) on account of the fact that his money will otherwise remain unemployed, Scripture was compelled to state: "But be afraid of Hashem!"

בבא מציעא דף סא:

מנחות יט ע"א וחולין קיד ע"ב: [ז' ציל דהא דקרקע ברבית, מהר"ם עיין מהרש"ל ועיין בספר כ"י (גליון): [נפתחו הוות' בלשון וא"ת ולא כתבו שום חירוק, ועיין רש"י וכן דקדק המהרש"א בתוס' פסחים לו ע"ב ד"ה אציא, ועיין זה מצוי בתוס' פסחים לג ע"א ד"ה רבנן, ובבבא ד"ה ד"ה הא, ושם ז ע"ב ד"ה מה, ע"ד שם מא ע"א ד"ה וא"ת, ע"ד שם ט ע"א ובבבא מב ע"ב ד"ה שותף, ושם פא ע"א ד"ה ממאי, ובמנחות ט ע"ב ד"ה און, ושם יז ע"ב ד"ה מאי, ושם לו ע"ב ד"ה מה, ושם סב ע"א ע"ב ד"ה יד, ובבבא ד"ה

את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אבלך קרי ביה הכי את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית ובנשך ובמרבית לא תתן אבלך⁶ והא תנא נאמר נאמר קאמר הכי קאמר אילו לא נאמר קרא הייתי אומר גזירה שוה⁷ עכשיו שנאמר קרא ג"ש לא צריך אלא גזירה שוה למה⁸ נשך כל דבר אשר ישך דלא כתב במלוה אמר רבא למה לי דכתב רחמנא לאו ברבית לאו בגזל לאו באונאה צריכי דאי כתב רחמנא לאו ברבית משום דחידוש הוא דאפילו בלוה אסרה רחמנא ואי כתב רחמנא לאו בגזל משום דבעל כרחיה אבל אונאה אימא לא ואי כתב רחמנא לאו באונאה משום דלא ידע דמחיל⁹ מחדא לא אתיא תיתי חדא

צריך¹⁰ למה¹¹ די לאו ברבית לאו בגזל כו'. ילמדו זה מזה שצולן חסרון ממון שמחסר את חצירו: דאפילו בלוה אסר רחמנא, וגזר עליו שלא יתנו ולא יאכל למימר חידוש הוא שמדשה תורה זו ולא שאסר¹² לחסר את חצירו בדרך אחרת דהא אזהרת ליה לאו משום דמחסר הוא: מזה שהנך דלא מדעתיה, אונאה לא ידעי ביה גזל על כרחיה שקל: תאמר ברבית דמדעתיה, וכן לו: שכן אין דרך מקח וממכר, תאמר באונאה שהיא דרך מקח וממכר ויש בני אדם שנתייבן לתפס וקוין ביומם משווי: לא כתוב בגזל ויתיה מוקד, דמי פרעת מה לרצות שכן חידוש תאמר יגזל אונאה תורית מה לאונאה זכו

והש"ס חולק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה גזירה וכן וא"ת קרא למה די, עיין נדרים ד' ג ע"א ב"ר ד"ה למדו מדל:

תורה אור השלם
(א) לא תשך לאחריך
נשך כסף נשך אכל
נשך כל דבר אשר
נשך: (והרי"ם ב"ב)
(ב) לא תעשק שכיר עני
ואביון מאחריך או מאריך
אשר בארצך בשעריך:
(דברים כ"ד, יד)

The Gemara now discusses the relationship between the prohibitions against taking interest, robbing and defrauding:

For what purpose does the Torah write a prohibition against taking interest, another prohibition against robbery, and still another prohibition against fraud? ^[14] All three of these prohibitions have in common that they illegally deprive someone of his property. Accordingly, stating just one of them should have sufficed to teach that all three are forbidden. The unstated ones could have been deduced from the stated one. ^[15] — ? —

Rava answers:

דאי כתב רחמנא לאו — All the prohibitions are necessary, for the following reasons. **אמר רבא — For if the Torah had written a prohibition only with regard to interest,** and not with regard to robbery and fraud, **משום דחידוש הוא** — I would have said that the prohibition against interest is a novel concept, not connected with the idea of depriving someone of his property, **דאפילו בלוה אסרה רחמנא — since** we see that **the Torah forbids it even to the borrower.** ^[16] Therefore, the prohibition against interest cannot serve as a source for the prohibitions against robbery and fraud. **ואי כתב רחמנא לאו בגזל — And if the Torah had written a prohibition with regard to robbery** and not with regard to interest and fraud, **משום דבעל כרחיה — I would have said** that robbery is unique **because it is** inflicted upon the victim **against his will**, i.e. by force, **אבל אונאה אימא לא — whereas fraud,** which does not involve the use of force, **I would have said** is not included in the prohibition. ^[17] **ואי כתב רחמנא לאו באונאה — And if the Torah had written a prohibition only with regard to fraud** and not the other two, **משום דלא ידע דמחיל — I would have said** that fraud is forbidden only **because** the victim **does not** even **know** that he has a claim **to waive,** ^[18] whereas with robbery and interest, the party that suffers the loss is aware of it and can waive his claim to compensation. ^[19] Accordingly, the crimes of robbery and taking interest are, in this respect, less severe than the crime of fraud, and their prohibition can therefore not be deduced from the prohibition of the latter.

טור

One has to be very careful with the sin of interest, since even the borrower gets a sin. While in other monetary cases if the victim wants to hurt himself he is permitted to do so, this is not the case when paying interest. Due to the frequency of this sin, the Torah restricted the borrower, the guarantor, the witnesses and any one associated with the loan.

מאד מאד צריך אדם ליזהר באיסור רבית, ואפילו הלואה הנותנת עובר, מה שאין כן בשאר דיני ממונות שאם אדם רוצה ליזוק בנכסיו רשאי, אבל מפני רגילות החטא מזהיר גם בלואה, וכן בערב ובעדים ובכל מתעסק בדבר.

If one lends another Jew money, they don't have to change the dynamics of their friendship, whatever they have been doing for each other till now can continue. Only things being done out of gratitude for the loan are forbidden.

מין

1. The lender should be careful not to benefit from the borrower, as long as he has the money. When it comes to items, he was comfortable taking without permission before the loan, once he lends his friend, he can no longer do so. Another example, blocking the borrower's driveway, without explicit permission, because he may tolerate it out of gratitude for the loan, it is forbidden.
2. However, items that he gets permission to take (and had been getting permission for, even prior to the loan), is permitted to continue taking after the loan. This is only permitted if its not done בפרהסיא (publicly) like living in the borrower house for free. In that case the borrower must charge a rental fee (he can charge based on the lower range of the market), unless it was in play before the loan. For example: if he was already living in that apartment/home.

צריך המלוה ליזהר מלהנות מהלואה שלא מדעתו כל זמן שמעותיו בידו, אפילו בדבר שהיה עושה לו אף אם לא הלואה.

אבל אם נהנה ממנו מדעתו מותר בדבר שהיה עושה לו אף אם לא הלואה, ובלבד שלא יהא דבר של פרהסיא כגון לדור בחצירו.

מהר"ל

The sin of Ribbit is very deep rooted, it is not even possible to explain it. By all other sins, we do not find that the Rabbis should be so extreme about it. It is also impossible to describe its punishment. May Hashem save us from this grave sin.

הדברים האלו עמוקים מאוד מאוד בחטא הרבית, עד שאי אפשר לפרש בפירוש ולרדת על עומק החטא הזה, ולא מצינו חטא ועון שהפליגו בו חכמים כמו שהפליגו בחטא זה, ואי אפשר לפרש ענין העונש הזה, והשם יתברך יציל אותנו מן החטא הגדול הזה.

ספר שיחת חולין

A man who made his fortune through lending with interest to Jews, passed away. When his children came to bury him, the "Chevra kadisha" requested an enormous amount of money to bury their father. Angrily, they took the Chevra Kadisha to court. When the court asked them to explain this offense of price gauging, they defended themselves by saying, usually anyone who gets buried is taking a short-term rental, since he will rise at המתים תחיית, so we charge him a small fee. But this man is taking a long-term rental, he will not be rising during המתים תחיית, as stated in Gemara, that whoever lends with interest will not rise at המתים תחיית, therefore we are practically selling it to him

הביא מעשה, שבעיר אחת מת גביר אדיר, ולא רצו אנשי חברה קדישא לקברו עד שיתנו בניו שמונת אלפי כסף, ויחר להם מאד וילכו אל הנסיך להגיד לו שידבר איתם משפט, ויקרא השר הנכרי לנכבדי העיר וידבר אתם קשות על שרוצה סכום גדול כזה בעד ארבע אמות של אדם, וענו חכמי העיר אל הנסיך האמור, הנה בתלמוד שלנו אמרו שהמלוה ברבית לא יקום בתחיית המתים, והנה האיש ההוא כל פרנסתו היתה בנשך ותרבית בלי היתר עסקא וכי לקח נשך הרבה ונעשה גביר גדול, והנה כאשר איש מת אנו לוקחים ממנו מעט ממון עבור דמי קרקע לקבורתו, שהרי אנו מאמינים ומחכים לביאת המשיח בקרוב אז יקום והקבר תחזור לידינו, אולם עשיר זה לא יקום ואנו מוכרים לצמיתות וממילא עליו לשלם סכום רב.

What is the reward for granting an interest free loan?

דברים כג'

כ לא-תשִׁיךְ לְאֶחִיךָ נֶשֶׁךְ כֶּסֶף נֶשֶׁךְ אֶכֶל נֶשֶׁךְ כָּל-דִּבָּר אֲשֶׁר יִשָּׁךְ: כֹּא לְנִכְרֵי תִשָּׁיךְ וּלְאֶחִיךָ לֹא תִשָּׁיךְ לְמַעַן יְבָרְכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַשְׁלַח יָדְךָ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-אַתָּה בָּא-שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:

You shall not cause your brother to take interest, interest of money or interest of food, interest of anything that he may take as interest. You may cause a non jew to take interest, but you may not cause your brother to take interest, so that Hashem your G-d, will bless you in your every undertaking on the land to which you are coming to possess it.

גמ' בוא מצינא

דף עא.

It is taught in a Baraita: Rabbi Shimon ben Concerning anyone who has money and lends it without interest, the verse says about him: "He who has not given his money with interest and who has not taken a bribe against the innocent, he who does these shall never falter."

תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר, כל מי שיש לו מעות, ומלוה אותם שלא ברבית, עליו הכתוב אומר, כספו לא נתן בנשך ושחד על נקי לא לקח, עשה אלה לא ימוט לעולם.

דף עה:

Those who lend on interest lose more than they gain, (his possessions falter forever). And not only that, but it is as if they consider Moshe, the writer of the Torah, oblivious to the fact that lending with interest makes money. Hashem knew the temptation is there and still He prohibited it.

תניא רבי שמעון אומר, מלוה ברבית יותר ממה שמרויחים מפסידים, ולא עוד אלא שמשמימים משה רבינו חכם ותורתו אמת, אומרים, אילו היה יודע משה רבינו שיהיה ריוח בדבר לא היה כותבו.

פלוני ^(א) ואלו עוברין בלא תעשה המלוה
והלוא והערב והעדים ^(ב) וחכמים אומרים ^(ג) אף
הסופר עוברים משום ^(ד) לא תתן ומשום ^(ה) אל
תקח מאתו ומשום ^(ו) לא תהיה לו כנושה
ומשום ^(ז) ולא תשימון עליו נשך ומשום
^(ח) ולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיך
אני ה': גמ' תניא ר"ש בן יוחי אומר מנין

The Mishnah continues to enumerate the parties involved in an interest-bearing loan who transgress Biblical commandments:

The following persons involved in an interest-bearing loan **transgress a negative Biblical commandment:** — **המלוה, והלוא, והערב, והעדים** — **the lender, the borrower, the guarantor, and the witnesses** who attest to the loan. **Even the scribe** transgresses a Biblical commandment. **They transgress the law on account of** the following negative commandments: ^[7] **„לא־תתן”** — ***You shall not give him your money for neshech nor for marbis shall you give your food;*** ^[8] **„אַל־תקח מֵאִתּוֹ”** — ***and on account of: You shall not take from him neshech and interest;*** ^[9] **„לֹא־תִהְיֶה לוֹ כְּנוֹשָׁה”** — ***and on account of: You shall not be to him as a creditor;*** ^[10] **„לֹא־תְשִׁימוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ”** — ***and on account of: You shall not place interest upon him;*** ^[11] **„וּלְפָנַי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל וְיִרְאֶת מֵאֱלֹהֶיךָ”** — ***and on account of: And before a blind person you shall not place a stumbling block and you shall fear your God. I am Hashem.*** ^[12]

מלוה	לוה	ערב/עדים	סרסור/סופר
לא תהיה לו כנושה	לא תשיך נשך		
את כספך לא תתן לו בנשך			
ובמרבית לא תתן אכלך			
אל תקח מאתו נשך ותרבית			
לא תשימון עליו נשך	לא תשימון עליו נשך	לא תשימון עליו נשך	
ולפני עור לא תתן מכשול	לפני עור לא תתן מכשול	Sometimes לפני עור	לפני עור לא תתן מכשול

General rules:

There are a lot of cases of ribbit that are אסור מן התורה, while other cases can be מדרבנן אסור. What is אסור from the Torah? קצוצה רבית, when the arrangements were made at the time of the loan.

1. **מִן (סִימָן קָסָא): רִבִּית אֲסוּרָה בְּכָל שִׁיעוּר וְאִפִּילוּ בַּפְחוֹת מְשׁוּה פְּרוּטָה.**
Ribbit is forbidden: no matter how much is being charged.
2. It makes no difference if its per annum payment or a one-time payment; if its linked to the amount of outstanding balance or not; or if the payment is linked to the length of time that the loan is outstanding.
3. Even if there is no set amount at the time on the loan.
4. Regardless of when the interest payment is actually made, if the agreement has interest to be paid, even after the loan was paid up, the איסור applies.
5. **רמ"א (קס): ואין חילוק בין מלוה לעני או לעשיר**
It makes no difference; how wealthy the borrower is and how willing he is to pay it.
6. Even if the borrower is using the funds to realize a profit it is prohibited. For example, if the buyer purchases merchandise on credit for the purpose of selling it for profit, the borrower is prohibited from sharing profits with his creditor, (unless he invests and there is risk).

For example: one has money which is earning interest in a bank, and a borrower asks that the funds be loaned to him, with the pledge that he will replace the lost earnings at the same rate that the bank would have paid. Although no precise amount is set and it's just for lost revenue, it is קצוצה רבית.

אגרות משה חלק ב סימן צג:
הפשוט, שהמלוה לחבירו כסף שלקח מהבנק, אף שעל ידי זה מפסיד את רבית שהבאנק היה נותן לו, אסור ללוה לשלם למלוה הפסד זה, והוא רבית קצוצה.

One is not allowed to be compensated for loss of potential earnings. Therefore, you may not charge your friend the 2% unless you draft a heter iska.

רבית דרבנן

מרן
ואפילו אם הלוה נותן לו יותר מדעתו בשעת פרעון, שלא התנה עמו ואינו אומר לו שנותנו לו בשביל רבית אסור.

The borrower cannot pay interest or offer a gift, even if he had not previously committed to do so.

During the entire period of the loan, the borrower may not give a gift to the lender, even if he does not mention the gift in connection with the loan.

The loan that Benefits the lender (but not as specified interest):

A man offered his apartment in need of repairs to his son in law. He told him "spend \$10,000 on renovating the apartment, and after a set number of years, I will return you the sum". This means, the son in law lent \$10,000 to his father and now he's enjoying a newly renovated apartment. Is this allowed? - Yes.

Because the \$10,000 never reached the borrower (his father in law) hands, instead it was given for renovation, the money was never handed to the borrower.

1. A lender may prefer to bluff his borrower by including a penalty clause in the loan document. The lender, being an observant Jew, has no intention of ever collecting this penalty. His intention is to pressure the borrower to repay the loan on time.

(56:2) אגרות משה: It is **אסור**, even if this clause is never enforced. The agreement is **Assur**.

2. Same holds true, if a borrower cannot get a loan unless he agrees to pay with interest, he wishes to sign a contract obligating himself to pay, and plans to refuse to pay (the ribbit) when it comes due - **Assur**.

3. If a contract calling for ribbit payment is written, it may not be honored. The lender is prohibited from keeping the contract in his possession, even if he wishes to use it for the purpose of collecting the principal, the contract must be destroyed. Not only the lender, but anyone who comes in contact with it, can destroy the contract. Why?

1) Were afraid he may use it to collect.

2) One is not allowed to have improper contracts in your house

מין

רבית דאורייתא, שהוא בדרך הלואה בדבר קצוב יוצאה בדינין.

If someone took money with interest, he must return it.

If the borrower declines the money back, can he choose to do so?

רמב"ם

The borrower can't forgo interest before the loan but once it was paid up he can choose to tell the lender, "you don't have to refund me," we don't say that it's another form of interest, rather it's a gift.

You are not allowed to forgive the interest even after its paid up. Since the Torah doesn't want interest paid, period.

מלוה ולוה פ"ד הלכה יג

הורו מקצת גאונים, שהלוה שמחל למלוה את הרבית שלקח ממנו או עתיד ליקח, אע"פ שקנו מידו שמחל או נתן מתנה אינו מועיל כלום, שהרי כל רבית שבעולם מחילה היא, אבל התורה לא מחלה ואסרה מחילה זו לפניך, אין מחילה מועלת ברבית אפילו ברבית של דבריהם.

אמנם הרמב"ם בעצמו כתב, יראה לי שאין הוראה זו נכונה, אלא מאחר שאומרים למלוה להחזיר לו הרבית, וידע המלוה שדבר איסור עשה ויש לו ליטול ממנו, אם רצה למחול מוחל כדרך שמוחל הגזל.

But it needs to be understood, by the borrower and the lender, that what they did is prohibited and the borrower has the right to the money back

דוקא אם המלוה והלוה הבינו שעשו איסור, ויש ללוה זכות ליטלו ממנו

מִרְן סִימָן (קסו ב)

An interest free loan that originated with a payment date. Later, the lender agreed to extend the term of the loan in exchange for interest payments. Since the commitment to pay ribbit was made at the time the extension was granted, it is קצוצה רבית.

ואם הלוהו, ואחר זמן תבע חובו, ודחף הלוה את הזמן על תנאי רבית, הוי רבית קצוצה.

In the case of an interest free loan, it is אסור מדרבנן to give a unstipulated gift afterwards.

נשאל: במי שהלווה לחבירו ברבית בלי היתר עיסקא, וטרם שגבה את הקרן ברווחים נודע לו חומר איסור רבית, האם יש אפשרות לגבות רווחים בהיתר.

והשיב: רק אם יחזור את הכסף בלי רבית, ויחזור וילווה ממנו על פי היתר עיסקא, ויכפול ריוח של הלוואה בעיסקא בכל חודש כאשר ירצה, גם על חשבון הלוואה הקודמת.

STORY LINE:

Jonathan Feldman needed \$30,000 cash for his business. The banks were limiting the credit they would issue him, though, and were also asking for more interest than he wanted to pay. Instead, Jonathan tried to raise the cash from relatives and close friends. His cousin Ezra was willing to help him out and invest in the business. "I'd like 4% return on the money annually," said Ezra. "Can you do that?" "Reasonable enough," said Jonathan. "We'll call it an investment, though, not a loan, so that there will not be a prohibition of ribbit (interest)." They drafted a document stating: "Ezra Feldman is investing \$30,000 in Jonathan Feldman's business, and will receive 4% profit annually. After two years, either party can terminate the agreement with 60 days' notice, and the \$30,000 will be returned to Ezra." Ezra gave Jonathan a check for \$30,000 and took a signed copy of the agreement.

Two months afterwards, Ezra had occasion to speak with his local Rav about the agreement. "We made sure to structure it as an investment, not a loan," Ezra said. "Am I right that there is no prohibition of ribbit in such a case?" "Your arrangement has some of the crucial aspects of a heter iska," replied his Rav, "but your arrangement doesn't eliminate the prohibition

of ribbit. Although you called it an investment, the money is still considered halachically a loan, and the profit, therefore, is considered interest." "Why is that?" asked Ezra. "The agreement stipulates that at the termination of the agreement, the \$30,000 will be returned in full, regardless of the financial state of the business," explained his Rav. "Absolute liability of the recipient to return the full amount of the investment is tantamount to a loan, in which the borrower carries absolute liability to return the principal. Thus the purported 'profit' is considered interest on a loan and is prohibited (see Y.D. 177:1; Shach, Y.D. 177:1)." "How is this different from a heter iska?" asked Ezra. "A heter iska leaves, in theory, a small window of risk for the investor if the business should fail," answered the Rav. "Jonathan, however, accepted full liability to return the principal." "What should I do now?" asked Ezra. "Can we simply agree verbally that the investment should now be in accordance with heter iska?" "It would be best to consult Rabbi Dayan on this," said his Rav. "I'll give you his number."

Ezra called Rabbi Dayan. "I invested money in my cousin's business in a manner considered a prohibited loan," he said. "Can we convert it into an iska agreement? Does he have to return

the money? Can we agree verbally? Do we need to draft a heter iska document?" "Returning the money and starting over as an iska agreement would certainly work," answered Rabbi Dayan, "but it is not necessary to do that (see Nesivos, Chiddushim 176:5)." "Can we just make a verbal statement?" asked Ezra. "A verbal agreement of heter iska would suffice initially, but now that the money has already been given as a regular loan, it is insufficient," answered Rabbi Dayan. "Rema cites from the Mordechai that a person who received a loan cannot convert it to an iska investment through a verbal agreement alone. The money is still considered a loan (C.M. 176:1; Shach, Y.D. 177:15, 41)." "What if we draft and sign a heter iska document?" asked Ezra. "That's not just a verbal agreement, it's a document!"

"That would suffice, since this expresses clear sincerity in the agreement," explained Rabbi Dayan. "Alternatively, the investor and recipient can make a kinyan sudar that the investment will now be in accordance with the rules of heter iska. Some recommend doing both, drafting a heter iska and making a kinyan (Dagul Me'revava, Y.D. 177:19; Bris Yehudah 35:5[19])." "Does this work retroactively?" asked Ezra. "What about the two months that have passed?" "Restructuring the loan as an iska agreement only takes effect for the future," concluded Rabbi Dayan, "but it does not allow taking interest for previous time (Bris Yehudah 40:23)."

www.businesshalacha.com

פרק חמשה עשר

בו יבואר שדבר זה מכפר כקרבן במזבח גם איזה ענינים
נחוצים השייכים להמלוים בהיתר עסקא

והנה אף שאנו יעצנו בעזרת ה' עצה טובה, כדי שיתחזק מדת החסד בעולם, אבל מכל מקום כדי שלא יהיה זה לזר בעיני הקורא, שאנו מוזר לכל איש ואיש, בין מי שהוא עשיר, ובין מי שאיננו עשיר, שיראה לעשות גמ"ח קבוע בביתו, על זה אשיב לך, אחי: אלו היה בית המקדש בזמננו, ומזבח בנוי, במה היה מוזר כל אחד ואחד, שיהיה על כל פנים לפרקים בארץ ישראל, או על כל פנים פעם אחת בימי חייו, ויקריב איזה קרבן חטאת

או עולה, כל אחד כפי מה שצריך לו, כדי שתהיה לכפרת נפשו. ונסיעה כזו להליכה ולחזרה בודאי היה עולה לו הרבה והרבה מעות, ולא היה דבר זה למוזר כלל בעיניו, ולא בעיני כל אדם; ואדרבה, היה שמח מזה, שזכה להקריב קרבן לפני המלך ה' עבור עונותיו. כי באמת זהו כל אדם, שיראה בימי חייו לחסון עונותיו, ולא יבוא מעות לפני מלך הכבוד, אשר מורה בעיניו כל רע.

ואם כן בעניננו, שאנו בטוחים, שכאשר יעסק האדם בזה הענין פראוי, יתכפרו לו עונותיו כמו לפני על ידי קרנות ויותר מהם. וכמו דאיתא באבות דרבי נתן פרק ד' משנה ה': פעם אחת היה רבי יוחנן בן זכאי יוצא מירושלים, והיה רבי יהושע הולך אחריו, וראה בית המקדש חרב. אמר רבי יהושע: אוי לנו על זה, מקום שמתכפרים בו עונותיהם של ישראל, שהוא חרב. אמר לו: בני, אל ירע לך, יש לנו כפרה אחת שהיא כמותה. ואיזה זה גמילות חסדים, שנאמר (הושע י, ה): 'כי חסד חפצתי ולא זבח'; בודאי מי שנתן לו ה' דעת, וראה, שלא יתירשל בזה, ויעשה גמ"ח קבוע בביתו, כל איש ואיש לפי ערכו, ויהיה לו דבר זה לכפרה דגמת המזבח לפניו.

והנה הארכת הרבה בכל זה לאפוקי מדעת הוצר, שמתפשט היום באזה מקומות, בעונותינו הרבים, לעשות הכל להפכו. והוא, שתקף בשיש לאדם מעט מעות של עשרה ריבלי בסף ויותר, הוא מסיתו שלא ילזה זה לשום אדם, אפלו להיותו בטוח, אלא שיוליד זה להמלנה שבעיר, המלנה על פרוצנט (אחוזים), כדי שמעותיו יעלו לו רוח. ובעונותינו הרבים, קלקול גדול נתנה על ידי זה. אחד, דהרבה מהנותנים הם אנשים פשוטים, לא ידעו כלל מענין עסקא; וכשהוא הולך להמלנה, אומר לו: קח ממני על פרוצנט (אחוזים), ואינו מקפיד כלל לקח ממנו שטר עסקא, רק שטר בטוח על פי דינא דמלכותא [והוא נעקסיל [שטר חוב]] על המעות. והוא אסור גמור, בין שאינו יודע כלל מה הוא עסקא, וגם אינו לוקח ממנו שטר עסקא. וכבר ידוע אסור רבית, שהוא נוגע לענין תחית הבתים.

❧ A Dangerous Business

SEFER AHAVAS CHESED — Part II Chapter XV

A person about to loan someone money might ask himself, "What is the worst that could happen?" His answer, no doubt, would be that the borrower fails to repay. The Chofetz Chaim, however, reveals an even worse scenario. That is, that the borrower does repay — with interest. Charging interest on a loan is considered so grave a matter that it can disqualify a person from being revived from death in the times of the Messiah. This was demonstrated by the prophet Ezekiel (*Yalkut Yechezkel, remez 375*), who was given temporarily the power to revive the dead. Before the prophet's eyes, bones grew new flesh and the bodies came to life. Ezekiel was not able to arouse all of the dead, however. The one who did not return to life, he was told, was the person who had transgressed the prohibition against charging interest.

Most observant Jews are aware of this prohibition, and most would be loath to violate it outright. The Chofetz Chaim notes, however, that there are many who stay within the law technically, but utilize a permissible exception in a way that violates the spirit of the law. The spirit that animates the commandment to loan money is the spirit of kindness. Jews are urged to loan each other money out of concern for the other person, not the desire to compound their own wealth.

The technicality used to dodge this obligation is that of the *heter iska* — a permitted business transaction — which allows one to create a contractual partnership arrangement in which the partner investing the money

is permitted to earn interest on his investment. The Chofetz Chaim acknowledges that such an arrangement is perfectly acceptable if it meets halachic requirements and a legitimate business partnership is actually being forged. If, however, the lender can easily make an interest-free loan, the preference should be to do chesed, rather than earn interest.

Acts of kindness are essential to the functioning of Hashem's world, and any strategy designed to side-step chesed has a destructive effect. In fact, the Chofetz Chaim blames the rampant poverty of his times on the people's reluctance to lend money interest-free. Since chesed is the "salt" that preserves one's wealth, a paucity of chesed allows it to decay. In the generation previous to the Chofetz Chaim, most loans were given with the intention of helping someone else; therefore, Hashem provided that generation with ample wealth. In the Chofetz Chaim's generation, loans that could have been given as chesed were executed as business partnerships instead, and a great quantity of chesed evaporated from the world. Therefore, the Chofetz Chaim says, the Jewish people's wealth was diminished. They diminished it themselves.

The "*heter iska*," in the Chofetz Chaim's view, is a tightrope. Those who traverse it may be able to avoid the dire consequences of charging interest, but they are far from safe. Their rejection of the opportunity to help someone creates a situation in which eventual losses are almost assured. Even the interest-paying borrower may not repay, and if he does, the money gained may be lost in thousands of other ways. The wise investor knows that the best way to make sure he does well with his money is to do good with it.

The Chofetz Chaim stresses that every person should set aside whatever he can for a chesed fund. If a person has only a little, he should take a portion of that small amount and set it aside to help someone else. There will be a role for his small fund to fill, and his reward will be as great as that of one who takes a larger amount from a larger income.

In an earlier chapter, the role of chesed was compared to the role played by the *Beis HaMikdash* when it stood in Jerusalem. The Chofetz Chaim now carries the comparison further. When one imagines life in the days of the *Beis HaMikdash*, one assumes that every single Jew would try to make the journey to Jerusalem at least once in his life. It seems inconceivable that a person could be content to live out his life never having sought this exalted spiritual experience. If the opportunity existed to bring a sacrifice, purify his soul, achieve complete forgiveness and closeness to Hashem, he could not simply throw up his hands and say, "It's too expensive a trip." Even if others were to tell him, "This is not for someone of your limited means," he would reject their opinion and insist on his right as a Jew to bask in the holiness of the *Beis HaMikdash*.

It is every Jew's right to bask in the blessings, forgiveness and closeness to Hashem that are the rewards for acts of kindness.